

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			

Március 15.

Nagy idők, nagy eszmék, nagy férfiak, tettek emléke fényében fürdik meg a lelkünk — valahányszor reánk virradsz, nagy Március ünnepe!

Csodálat a mult nagyságán, lelkesedés a magasztos eszmékért, hálás kegyelet az érettük küzdők iránt, s tettekre kész hevület — ezek a templomi érzelmek töltik be sziveinket március 15.-ének ünnepén.

Emlékezünk, lelkesedünk, fogadalmakat teszünk.

Rügyet fakaszt, bimbót nyit a tavasz langyos lehelete.

Megnyilik a mi szivünk is. Érzelmek fakadnak belőle, melyek ajkunkra tolulva magasztos himnusz hangjaiban zendülnek meg:

Isten, áldd meg a magyart!

Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!

És ez így megy évről-évre több mint félszázad óta.

Tavasz visszatérte — természet ujulása.

Március 15.-ének visszatérte — sziveinknek megifjodása.

Valóban az ifjuság ünnepe ez.

Ám nem csak az években fiatal, lobbanékony ifjuságé, hanem az érett, tettekre képes férfikoré, az élemedett, bölcs tanácsu öregségé egyaránt.

Az *egész nemzet* ünnepel e nagy napon. Önként, nem kényszerítve. Vágakozással, reménységgel.

A nagy 1848-iki március 15.-e a szabad, jogokban egyenlő, egész nemzet testvéri ölelkezése volt.

Soha ne legyen az emléknep se a szabadság, egyenetlenség, testvérietlen szétszakadás romlásra vezető alkalmá.

Legalább ez egy napon ne hulljunk szét osztályokra, pártokra, felekezetekre!

Melyért az emlékezet oltárán áldozunk: a szent hármas egység: a szabadság, egyenlőség, testvériség — hangosan tiltakozik minden osztályoskodás ellen. Egy szívvvel, egy lélekkel való igaz áldozatot kíván.

Aki úgy érez, gondol és cselekszik: méltón az ünnepel.

Mikor 1848. március 15.-ének évfordulója ünnepelni hí bennünket: *Mindnyájunknak* el kell menni!

† Ambrozovics Béla.

Ambrozovics Béla nyug. miniszteri tanácsos, a világszerte ismert és tisztelt nevű közgazdasági író, városunk szülöttje, e hó 9-én, Budapesten elhunyt. A megboldogult a közélet számos ágában rendkívül buzgó és nagyszerű tevékenységet fejtett ki. Mint állami főtisztviselő, egyike volt a legkiválóbbaknak, ki miniszteri bizalmát és a közvélemény becsülését egészen szokatlan mértékben bírta. Ebbeli működése köréből csak két mozzanatot akarunk kiemelni. Először, mint a kamatbiztosítéki számvevőség megalkotója, szervezője és főnöke, aktaszertően kimutatható miliókat takarított meg az államkincstárnak. Utóbb pedig, mint a vasuti és hajózási főfelügyelőség főnöke, „A vasutakból eredő közgazdasági haszon és kiszámítása” című munkájával, illetve ebben felállított elméletével — mely évekkel a vasuti zónarendszer életbe léptetése előtt látott napvilágot s melyet Baross miniszter alaposan ismert és tanulmányozott — a magyar vasuti zónadíj-szabás alapját vetette meg s egy későbbi művében „A magyar vasuti zónadíj-szabás és elmélete” mathematicae levezeti az ő elmélete szerint alkalmazandó vasuti díjtételeket, melyek pontosan egyeznek a Baross-féle zónarendszer díjtételeivel.

Mint közgazdasági író, mély és mindig önálló gondolkodásával, a közgazdaság egész organizmusát megvilágító, sokoldalú felfogásával, biztos és éles ítéletével elsőrangú helyet vívott ki magának a modern nemzetgazdászok között. Teljesen új és eredeti elméleteket állított fel, melyek a közgazdasági tudomány jövő fejlődésében nagy szerepre hivatják s melyeket a külföld hírneves közgazdasági tudósai állandóan, élénken pertraktáltak, sőt legtöbb művét egész terjedelmében lefordították és részint önálló füzetekben, részint a legkiválóbb szaklapokban közzétették. Egyik elméletét pedig Loria olasz tanár, híres nemzetgazdasági tudós — ki Ambrozovics-csal levelező viszonyban is állott — a páduai egyetem katedrájáról hirdeti. Ambrozovics művei német, francia, angol, olasz és részben orosz nyelvre lefordítva; a német, francia és angol fordítások egy részét maga Ambrozovics végezte, külföldi tudományos testületek, vagy könyvkiadó vállalatok felkérésére. A legkiválóbb bécsi, berlini, londoni, oxfordi, párisi szaklapok, nemkülönben számos olasz és amerikai szakközlöny „Der Nationalökonom”, „Der Bautechniker”, „Zeitung der deutschen Eisenbahn-Verwaltungen”, „Il Politecnico”, „Revue d'Économie Politique”, „The Economic Journal”, „Encyclopédie Contemporaine” stb. stb. állandóan nyitva tartották hasábjait Ambrozovics cikkei részére.

Bár mint író, első sorban a közgazdasági tudomány terén szerzett a magyar névnek maradandó dicsőséget, de a műszaki irodalom terén is élénk munkásságot fejtett ki és nagy előszeretettel foglalkozott társadalmi, szociális, közművelődési és művészeti kérdésekkel is. Idevágó munkái egy részét önálló alakban is közrebocsátotta, emellett a napilapok és folyóiratok hasábjain számtalan cikkben, ugyiszintén felolvasások alakjában hirdette eszméit.

Szakírói egyéniségének legjellegzetesebb tulajdonsága a felfogás, ítélet és tárgyalási módor tökéletes önállósága, mely minden

befolyástól, minden sablontól menten, csakis saját gondolkodásán átszűrve kezeli a legbonyolódottabb kérdéseket is. Épen ez volt fényes tehetségének, széles látókörének és nagy műveltségének fogva sikereinek kulcsa.

Egyébként mint tisztviselőt és íróként egyaránt páratlan odaadás és szorgalom, a felkarolt ügyért való lángoló lelkesedés, valamint ugyanaz a esodálatosan mély idealizmus, fennkölt gondolkodás és gazdag érzésvilág jellemzi, mely őt, mint embert és családapát is jellemezte s mely forrása volt annak az osztatlan tiszteletnek és szeretetnek, mely Ambrozovicsnak itthon és külföldön, legkivált pedig állandó lakóhelyének, Budapestnek előkelő társadalmában osztályrészeül jutott. Ambrozovics mindenbe, amibe belefogott, egész lelkét, egész erejét belefektette s jellemében, akaraterejében, gondolkodásában és érzésében úgy, mint munkásságában a szó legigazabb, legnemesebb értelmében e g é s z ember volt.

Ezért becsülték, ezért szerették életében s ezért hullat koporsójára egy könnyet mindenki, aki e nagyjellemű, puritán lelkű, melegézésű észben s műveltségben egyaránt kimagasló férfit személyében vagy alkotásiban ismerte.

*

Ambrozovics Béla, valamint családja rendkívüli mértékben bírták Kossuth Lajos bizalmát és rokoni szeretetét, miről nemesak az a körülmény tanuskodik, hogy a nagy száműzött minden évben hosszú időre magához hívta baraccionei s utóbb turini otthonába Ambrozovicsot nejevel és fiaival, hanem az is, hogy sűrű és élénk levelezésben állott velük. Az Ambrozovics-családnak számtalan levele van Kossuthtól, melyek élénk világot vetnek a nagy hazafinak, mint embernek és rokonnak lelki világára s arra a meleg szeretetre és nagybecsülésre, melylyel unokahuga és ennek férje s fiai iránt viseltetett.

Ruttkayné Kossuth Lujza a nyarat éveken át, egészen haláláig, Ambrozovics Béla sikarai szállásán töltötte, hol az utóbbi években Kossuth Ferenc is gyakran megfordult. Ambrozovics Béla nyugdíjaztatása óta minden évben hónapokat töltött kedves sikarai otthonában, melyhez kimondhatatlan gyengéd szeretettel ragszkodott s művei nagy részét is itt írta.

*

Érdekes Ambrozovics első házasságának története. Mint tizenhatéves fiú került Meszlényiné Kossuth Zsuzsannának, Kossuth Lajos lánglelkű nővérének házába, hol gyermeklelkének egész melegségével megszerette Meszlényiné 10 éves Gizella leányát. Tízévkét év múlva saját keresményéből megtakarított pénzen kiment Amerikába, — hová Meszlényi-Kossuth Zsuzsannát és gyermekeit ideálját, kit azután hazahozott és kit 1865-ben a halál elragadott tőle. 11 évvel utóbb sógornójét, Meszlényi Ilonát vette nőül.

*

Ambrozovics Béla életrajzi adatait és főbb műveinek címeit a következőkben közöljük:

Ambrozovics Béla mérnök utóbb miniszteri tanácsos 1835. január 20-án Zomborban született, néhai ns. Ambrozovics János volt városi szenátor és követ második fia volt. Gimnáziumi tanulmányait Kalocsán, Baján és Budán, a bölcsészeti tanfolyamot a pesti egyetemen s a műegyetemet Pesten, Bécsben és Karlsruheban végezte. — Még tanulmányai

befejezte előtt segédkezett a Strassburg-Kiel közt épített vasuti hid tervezésénél; 1857. őszén a Ferencz József-vasut igazgatóságánál nyert alkalmazást Stájerországban; innen a déli vasúthoz Nagykanizsára, 1864-ben mint vasuti osztálymérnököt Budára helyezték át. 1867-ben államszolgálatba lépett s a közmunka- és közlekedési miniszteriumnál vasuti felügyelő, 1871-ben osztálytanácsos, utóbb báró Kemény Gábor minisztersége alatt miniszteri tanácsos és a vasuti főfelügyelőségnek főnöke lett. — 1885-ben a Brüsszelben tartott első nemzetközi vasuti kongresszuson, mint a magyar kormány kiküldöttje, a kongresszus egyik szakosztályának elnöke és állandó bizottságának tagja volt. Közhasznú munkássága elismerésül megkapta a III. oszt. vas-korona-rendet és a belga Lipót-rend középkeresztjét.

1888. és 1889-ben nagy szerep jutott neki a zóna-rendszer megteremtésében Baross Gábor oldala mellett. A 90-es évek elején gyötrő betegsége miatt nyugalomba vonult, de irodalmi munkásságának java része ezekre az évekre esik. — Beutazta Német-, Francia-, Olasz- és Angolországot, Belgiumot és Svájcot. Többször megfordult Turinban is Kossuth Lajosnál, ki rokonát mindig a lehető legnagyobb örömmel látta magánál. 1863-ban Amerikába ment első nejeért Meszlényi Gizelláért (Meszlényi Rudolf és Kossuth Zsuzsanna idősebbik leányáért, akinek 1865. őszén bekövetkezett halála után 1876-ban a fennkölt gondolkodású nővérét Ilonát vette nőül. Első házasságából Dezső fia, az országos képzőművészeti társulat titkára s jeles poéta, a második házasságából Lajos fia pénzügyminiszteri fogalmazó született.

Ambrozovics Béla a magyar mérnök- és építész egyletnek megalakulásától (1867.) választmányi tagja, 1872—1878-ig titkára, 1885—1888-ig alelnöke volt. A társulat közlönyét 1869—78-ig szerkesztette. — Közleményei kizárólag a Magyar Mérnök- és Építész-egylet Közlönyében jelentek meg, melyeknek egy részét francia, olasz, német és angol nyelvre is lefordított, egyik-másik a new-yorki szakfolyóiratokban is megjelent.

Foglalkozott a műszaki irodalomon kívül a közgazdasági, művészeti kérdésekkel is, sőt több alkalmi verset is írt.

Tagja volt a Magyar közgazdasági társaságnak, a Természettudományi társulatnak, az Orsz. közegészségügyi egyletnek, a Magyar békeegyesületnek, az Orsz. párbajjelenes szövetségnek, az Orsz. képzőművészeti társulatnak és évtizedek óta a Magyar mérnök és építész-egyletnek, mely tavaly tiszteleti tagjává választotta. Mindezeknél Ambrozovics élénk és eredményes tevékenységet fejtett ki.

Főbb művei:

1. Célszerű volna-e a magyar államvasutakat bérbeadni, vagy azok kezelését magánvállalkozókra bízni? (Pest, 1871.)

2. A vasutakból eredő közgazdasági haszon és kiszámítása. (1880.)

3. De l'utilité des chemins de fer. (Bruxelles, 1888.)

4. Vantaggio economico delle strade ferrate e calcolo del medesimo. (Milano, 1888.)

5. Exposé de la question des primes an personnel. Art XX du questionnaire de la troisiem session du congres. Paris, 1889. (Congrès International des Chemins de Fer. III-ème session No 51.)

6. A zónadíj-szabás és elmélete (1893. fordításban megjelent a brüsszeli Bulletin de la Commission internationale des Chemins de

fer és a milanói II Politecnico szakfolyóiratokban is.)

7. Országok gazdasági erejének összemérése, (1897.) melyben a quota problémájának egyedül biztos és helyes megoldására az évi értéktermelés meghatározását és ennek általa leírt legegyszerűbb módját ajánlja. (Ezen munkáról ugy a francia, mint az angol szaklapok nagyon bő ismertetést és bírálatot közöltek.)

8. A tudomány érdekében. (1896.)

9. A technicus kérdéshez. (1896.)

10. La formation des employés des chemins de fer en Hongrie; Exposé de la question des primes au personnel. Mind a kettő a fennebbi Bulletinban, (1888. és 1889.) melyből átvette a new-yorki The Railwag and Engineering Journal.

11. A Művészeti izlés fejlesztéséről. (Budapest, 1902.)

12. Az ár és fogyasztás, illetőleg termelés közötti viszony.

13. A vámtariffa kérdéséhez.

14. A fogyasztói haszonról.

Műveinek összessége az 1900-iki párisi világiállításon elismerő oklevelet (mention honorable) nyert.

Zomborhoz fűződő bájos és elegikus költeményeit Sikarai álnév alatt írta, melyek nagybárára a fővárosi szépirodalmi lapokban láttak napvilágot.

Ambrozovics Béla holttestét Budapestről tegnap, f. hó 13-án a reggeli 1/2 7 órai vonattal hozták Zomborba. A halott kíséretében érkeztek meg városunkba a családhoz tartozók is, nevezetesen dr. Ambrozovics Dezső és Lajos, az elhunyt fiai, továbbá az elhunyt sógora, Kossuth Ferenc az országgyűlési függetlenségi párt illusztris elnöke, Vitalis Márton máv. felügyelő.

Ambrozovics Béla özvegye szül. Meszlényi Ilona urnő, ki a mult hónapban egy zuzódás következtében igen súlyos műtétet állott ki, mind mostanáig a szobát volt kénytelen őrizni. S bár férjének budapesti végtisztességén való részvételről őt lebeszélni nem sikerült, a leutazástól, melynek fáradsalmait reá nézve kezelő orvosa határozottan veszélyesnek nyilvánította, fiai és orvosa határozott kérésére mégis elállott.

A vonatról a nagy halottat a temetkezési vállalat dízkocsiján a r. kath. sirkerthe szállították s az ottani kápolnában ravatalra tették a család, rokonság és nagyszámu ismerősök jelenlétében.

Délelőtt pontban 9 órakor tartatott meg a helybeli róm. kath. plébániatemplomban az elhunyt lelki üdvéért az engesztelő gyázmise, melyen Fejér Gyula apátplébános pontificált s a régi szép magyar egyházi énekbetéteket Staudacher József vármegyei tisztviselő énekelte.

Ott láttuk Kossuth Ferencen, az elhunyt fiam és testvérén, Ambrozovics Emilián kívül városunk előkelő családait, mint Szemző, Koczár, Fernbach, Vértesi, Városov, Pribil, Mihályi, Bertolino, Jovánovits, Valter, Cserniczky, Dokaupil, Németh, Jancovics. Roedinger, Vitalis (Budapestről), Husvéth, stb. stb. családokat.

Kossuth Ferenc a requiem után Vadaszkürtbeli lakására vonult, ahol fogadta déli 12 órakor az apatini és d. u. 3 órakor a zombori függetlenségi párt kondoleáló küldöttségeit.

A zombori küldöttségnek, mely több mint 150 tagból állott, dr. Pataj Sándor ügy-

védő volt a szónoka, az apatini küldöttségnek pedig dr. Kék Lajos apatini ügyvéd.

A temetés pontban 4 órakor volt, a sirkertheli kápolnában felállított ravatalról a koporsót a szabadba kihozták, a hol főtisztelendő Fejér Gyula apátplébános végezte az egyházi szertartást nagy segédlettel.

A temetésen a család tagjain s Kossuth Ferencen és a rokonságon kívül megjelentek az összes állami, vármegyei és városi hatóságok fejei és személyzete, a megye és város egész intelligenciája és birtokossága, egyebek közt Latinovits Pál főispán, Karácson Gyula alispán, Hauke Imre polgármester, a zombori és apatini függetlenségi párti küldöttségek, Schmausz Endre volt szabadkai főispán, Koczár Zsigmond kir. tanácsos, közjegyző, Gozsdu Elek törvényszéki elnök, Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Fodor és Törös pénzügyigazgató helyettesek, Dömötör Pál táblabíró, Szemző Gyula, Schmidt Gusztáv alezredes, a m. kir. honvédség küldöttsége, Fernbach Károly országgyűlési képviselő, dr. Falcione Nándor, Falcione Gusztáv, Falcione Lőrinc, Falcione Árpád, Falcione Lajos, stb. stb. Az itt fel nem említett és nagyszámu előkelőségen kívül a köznép számai lepték el a temetőt, melynek körében az elhunyt férfit nagy szeretetnek örvendett.

Az egyházi szertartás befejezése után az elhunytat a családi sirboltba helyezték a koporsót, s ezzel együtt betették a szebbenél szebb koszoruk egész halmazát, melyek közül csak egy párat nevezhetünk meg, a többi közt a következő szallagfelirással ellátottakat: Mélységes bánattal — Szerető hű Ilkád. — Bánatos fia Dezső. — Felejthetetlen jó atyámnak. — Forrón szeretett édes jó apának — örökké halás fia Lajos. — Kossuth Ferenc és Lajos Tódor — Kedves jó rokonunknak.

A családtagokon kívül koszorukat még küldtek: gróf Benyovszky Sándor. Vasuti és hajózási főfelügyelőség. Nagy János min. tanácsos. Pekár család. Jankovics család. Valter és Cserniczky család. Dr. Kuncz Jenő spanyol konzul. A budapesti alagut társulat. Gróf Rédey és gróf Vass családok. Khernd Antal udvari tanácsos. Steinbach család. Magyar Mérnök és Építészegylet. Jovánovich család. Babochay család. Özv. Lotz Károlyné. Dr. Erödy Béla. Zabawisky család és még sokan.

A család tagjai az esti vonattal utaztak vissza Budapestre.

Áldás városunk nagy fiának emlékére, nyugodjék békével szülőföldjében, melyet oly igen nagyon szeretett.

A család a következő gyászjelentést adta ki: Özv. Ambrozovics Béláné Meszlényi Ilona és gyermekei Dezső és Lajos, ugyszintén az előbbinek neje, valamint Ambrozovics Emília a legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy forrón szeretett, felejthetetlen jó férje, édesatyjuk, apósa, illetve testvére Ambrozovics Béla ny. miniszteri tanácsos, közgazdasági író, a III. o. vaskorona-rend és a belga Lipót-rend középkeresztjének tulajdonosa, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tiszteleti tagja, Zombor sz. kir. város törvényhatósági bizottságának tagja stb. folyó évi március hó 9-én este 1/2 12 órakor, életének 71-ik, boldog házasságának 29-ik évében, hosszú szenvedés után az Urban jobblétre szenderült. A megboldogult drága hamvai folyó évi március hó 12-én délután 1/2 4 órakor fognak a IV. ker. Muzzeum körut 1. szám alatti gyászházban a

róm. kath. egyház szertartása szerint beszen teltetni, onnét a keleti pályaudvarra vitetvén, ugyanaznap este Zomborba szállítatni és ott március 13-án délután 4 órakor az ottani Szent Rókus-temető kápolnájából a családi sirboltba örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmiseáldozat a zombori plébánia-templomban folyó évi március hó 13-án, a temetést megelőzőleg délelőtt 9 órakor, a budapesti Ferenc-rendiek belvárosi templomában pedig március 14-én délelőtt 10 órakor fog az Urnak bemutatni. Budapest, 1905. március hó 10-én. Áldás emlékére!

Bácsmegeye történetéhez.

III.

1505-ben B. Deák András volt csongrádi főispán is résztvett a rákosi országgyűlésen.

1522. évi dézsmalajstrom Bányha falut említi Bácsmegeyében, mely vajszkai Fabó Fábián járásában feküdt. Egyike volt a megye legnagyobb falvainak, mert 108 adózót számlált, kik mind magyar nevek.

A kalocsa-bácsi érsek urbariuma szerint Nagy-Báncha 16 pénzt fizetett évenként az érseknek.

A Hatvani családnak is lehetett itt birtokrésze, mert 1555-ben Hatvani György és János szerződésre léptek több megyében levő birtokaikra nézve, így Gödöllő, Nagy-Hatvan, Csongrád (város) és Nagy-Báncha Bácsmegeyében. (Iványi.)

A török defterekben 1554—1590-ig előfordul Nizsna-Bánca és Radina-Bánca. (B. B. T. T. É.)

1652. Wesselényi Ferenc urbariuma szerint Nagy-Bánca szerepel. (Bácsm. Mon. I.)

1701-ben Nagy-Bánca kincstári pusztá, török földesurának 6 frt adót fizetett. (U. o.)

Bánca 1717-ben Glavenics által hozott ítélet szerint Tovarisoa körül létezett, mert Tovarisoa helység északi részét ekkor is így nevezték.

1764-ben Kovács kincstári mérnök térképén a tovarisovai határban a báncai templom romjai is benn vannak.

Nagy-Bánca pusztá egy része Bácsujfaluhoz vététt, Batthyány József érsek a tótokat 1768-ban Bácsból ide telepítette át. Bácsujfalu Ders és Nagy-Bánca pusztákat foglalta el.

Az érseki javak 1784-ből való összeírása említi, hogy a bácsi uradalom szomszédja kelet felé Szelenese és N.-Bánca kincstári puszták, mely utóbbi urbérileg Tovarisoa kincstári pusztába van kebelezeve. (Pesty: Helynevek. I. 38. l.)

1364-ben kelt oklevél szerint Zopur, Ders, Mattya és Guzel (Keszi) határai egy pontban szögeltek össze. Ders a Mosztonga mellett feküdt és Bácsnak volt tőszomszédja. Bánca Bács közelében feküdt. Az 1461. évi oklevél Keszi, Ács és Halász falvakat O-Bánccával együtt említi. Ács 1701-ben mint önálló pusztá létezett. Iványi azt véli, hogy az 1387-ben Bánccával együtt említett Orbázipalotája alatt Obrovácot kell érteni. De Pesty szerint ez el nem fogadható, mert e név Orbáz személynévből alakult, mig Obrovác helynév (obrov = sáncot jelent szerbül) szláv eredetű.

Palánkához északra az obrováci sáncok és erődítések ma is megvannak. Pesty szerint ha Iványi nézete helyes lenne, ugy a torontáli Obrovácot is valami személytől kellene származtatni. Szerencsésebb — ugymond — Iványinak az a nézete, hogy az 1387. évi Bancával együtt előforduló Földvár azonos a mai Pa-

lánkával s ezzel meg van magyarázva, mért adja a királynő Garainak a révjogot Földváránál. Ma nincs a Duna vidékén Földvár, de létezett az 1522-iki dézsmalajstrom szerint, mely szerint Nyék, Földvár, Monosfalva, Lengyel, Irfalu és Szent-Lőrinc a dézsmagabonát mind az utóbbi helyre hordták össze. E Szent-Lőrinc alatt értendő az a pusztá, mely a XVIII. sz. elején Bukin határába olvadt. E pusztá 1467-ben Banca-Szt.-Lőrinc név alatt fordul elő. A Duna mellett Opalánka nemcsak a török korban jött divatba, s neve földvárat jelentvén, azonosnak veendő amavval. (Századok, 1886. 908—11. l.) Egyébként a bácsmezei Földvár helységet már 1330-ban találjuk a Duna mellett. A föntebbi Nyék helység egykor Verőfénynek ismertetett, ez szintén Banca körül feküdt. A Müller-féle térképen fel van tüntetve Szt.-Lőrinc, de nincs Banca, sem Verőfény. (U. o.)

Pest, község Bodroghelyen. 1486-ban már „oppidum”, birája Bak György. 1504-ben Ujlaki Lőrincé volt s Pongrácz Mátyás özvegye több más birtokkal (Bácsmezei kivül) a fehérvári káptalan előtt megosztott Ujlakival. 1521-ben bácskai adózó község.

Lázius, Enter térképén 1685-ben még fel van tüntetve Sambucus térképén (1579.) „Com. Pest” tévedés. Oláh Miklós nem említi „Hung.”-ban. (Pesty I.)

Páris, falu Bácsmezeiben. Említetik 1506-ban Baracskaival együtt.

1712-ben mint kincstári birtok szerepel. (Zay es. levéltára. U. o.)

Muhoray.

Zenei estély.

A zombori szabad liceum egyesület újra meglepetésben részesítette Zombor város művészet iránt érdeklődő közönségét, amennyiben folyó hó 12-én a városháza nagytermében, mely ez alkalommal ugyancsak szűknek bizonyult, mert a hallgatóság nemcsak a kistermet, polgármesteri előszobát, de még a folyosót is megtöltötte, egy minden ízében remekül sikerült és felejthetetlen zenei estélyt rendezett. Nem csoda, mikor oly három országos művész mint Santelli Paola urnő énekművésznő, Tripolszkyné Konyovits Ivánka urnő hegedűművésznő és Tarnay Alajos ur zongoraművész egyesült művészetében gyönyörködhetett az embernek szépért sóvárgó lelke.

Műsor: 1. Gluck: O del mio dolce, Pergolese: Berceuse (inedite), Dell Acqua: Les Villanelles. Előadja: Santelli Paola urnő, zongorán kíséri Tarnay Alajos ur.

2. Vieux temps: Polonaise op. 38. Hegedűn: Tripolszkyné Konyovits Ivánka urnő, zongorán kíséri Tarnay Alajos ur.

3. Puccini: Manon Leskaut (Aria), Delibes: Lakmé (Aria), Rossini: Semiramide (Aria). Előadja: Santelli Paola urnő, zongorán kíséri Tarnay Alajos ur.

4. Sarasate: Spanyol táncok. Hegedűn előadja: Tripolszkyné Konyovits Ivánka urnő, zongorán kíséri Tarnay Alajos ur.

5. Mascagni: Cavalleria rusticana (Aria), Tosti: a) Si tu le voulais, b) Invano (Serenade). Éneklő: Santelli Paola urnő, zongorán kíséri Tarnay Alajos ur.

Santelli Paola énekművésznő éneke az egész közönséget elragadta. A közönség lelkes tapsaira hálából meg kellett toldania ének-számaát egy magyar szövegű dallal, melyet meg is kellett ismételnie. Énekét a meggyőző bensőség a szív mélyéig ható közvetlenség jellemzi. Mélyebb és közép hangja üde és

tisztán csengő, a magasabbak pedig lágyan vibráló. Méltó partnere Tarnay Alajos ur, kinek bámulatos technikája párosulta finom izlésével. Ambícióval és lelkesedéssel játszott. A szerzők intencióinak helyes felfogásával a legtökéletesebb színezéssel.

Tripolszkyné Konyovits Ivánka hegedűművésznő játékában elragadtatással gyönyörködünk. A lehető legnagyobb könnyedséggel oldotta meg igazán nehéz feladatát; lágyan behizelgően juttatta érvényre pianissimóit, melyek sóhajszerűen érvényesültek Tarnay ur diszkrét zongorakiséréte mellett. Játéka biztos, vonókezelése határozott, hangjai, futamai tiszták. Nagy hatást keltett Tarnay Alajos ur éneke, ki saját szerzeményei közül adott elő egy párat.

A lelkes közönség a szerzőt tapsviharral jutalmazta, mely csak akkor csillapult el, midőn határozott ígéretet tett, hogy októberben újra lerándul Zomborba.

Minden egyes szám előadását valóságos áhitattal hallgatta a közönség és spontán tapsokkal jutalmazta a szereplő művészeket igazán művészi játékukért és azért a lelkesedésért, melylyel nehéz és fárasztó feladatoknak megfelelni igyekeztek.

Nem mulasztatjuk el, hogy e helyen is úgy a szereplőknek, mint a szabad liceum egyesület vezetőségének és különösen buzgó és fáradthatatlan elnökének, dr. Gozdsu Elek urnak ki ne fejezzük hálás és őszinte köszönetünket ezért a művészi estéért.

H i r e k.

Személyi hir. Kossuth Ferenc rokonának, Ambrozovics Bélának temetése alkalmából városunkban tartózkodott.

Személyi hir. Dr. Cserny Béla, a muzeumok országos főfelügyelőjének kiküldötte, a főfelügyelő megbízásából városunkba érkezett a vármegyei történelmi társulat muzeális anyagának tudományos földolgozására a cédulás katalógus elkészítésére.

Pekár Gyula tart e hó 19-én a Szabad liceumban előadást. Az előadás tárgya: Van Dyck és a Flamand iskola.

Március 15-én délelőtt 10 órakor a helybeli ág. hitv. evang. templomban hálaistentisztület lesz.

Áthelyezés. Latinovits Pál főispán a községérdekekben Dekker József járási irnokot a zombori szolgabírói hivataltól az apatini főszolgabírói hivatalhoz, Székely Simon járási irnokot pedig az apatini főszolgabírói hivataltól a zombori főszolgabírói hivatalhoz helyezte át.

Március 15-ike Zomborban. A zombori függetlenségi párt az idén is önállóan, külön is megünnepli 1848. március 15-ének emléknapját. Az ünnep napján este 6 órakor a Kaelby-féle vendéglőben diszkygyűlést tart, melyen a párt a rendes tisztújítást ejti meg s utána az ünnepi szónokok magyar és bunyevác nyelven méltatják a nagy nap jelentőségét. Este 8 órakor pedig társasvacsera lesz 1 koronás terítéssel, melyen a rendezőség városunk polgárságát szívesen látja pártkülönbség nélkül. De részt vesz a párt a város összes hazafias polgárságának a városháza előtt vagy a városháza dísztermében d. u. 4 órakor tartandó ünnepében is.

Adakozás. Fernbach János (Rogatica) a Schweidel-szobor leleplezési ünnep költségeire, a nöegytelek által rendezett társasvacsera alkalmából — utólag — 40 koronát adományozott. Pótlás a március 10-iki számunkban közölt kímutatáshoz.

Eljegyzés. Lombos Alfréd, a zombori evang. ref. egyház lelkesze eljegyezte Weisz Henrik gőzmalomtulajdonos leányát, Katicát.

Irnokválasztás. Őrszállás község Lajos József, zombori lakost irnokká választotta.

Az Uránia színház Zomborban. Városunk közönségének már két év óta nem volt alkalmá az Uránia élvezetes és tanulságos előadásában gyönyörködni. A zombori szabad liceum egyesület tárgyalta az Uránia igazgatóságával s az eredmény az, hogy f. hó 25., 26. és 27-én az Uránia a zombori szabad liceum egyesület javára a városi színházban előadásokat tart. Előadásra kerülnek a műsoron lévő legvonzóbb darabok: „A modern asszony”, „Éjjeli nap országa” (Svédország—Norvégia), „A fehér cár birodalma” (az orosz Riviera—Kaukázus). 25-én és 27-én délután ifjúsági előadások lesznek. Az előadandó darabok: Japán, Dal-mácia. Eddig a vidéki előadások rendezése hérlő kezében volt, ami az Uránia legutóbbi zombori szereplésén nagyon is meglátszott, mert csupa elhasznált, agyonkopott képeket mutatott a közönségnek, s nem volt semmi egyéb célja, csak hogy mentül nagyobb jövedelemhez juthasson. Most a vidéki előadások rendezését az Uránia igazgatósága saját kezelésébe vette s eddigi működésével mindenfelé sikerült a darabok kifogástalan előadásával a már majdnem elvesztett bizalmat a közönségben feljuttítani. Reméljük, hogy a zombori előadások is meg fognak felelni annak a várákozásnak, amelylyel városunk közönsége ezen előadások elé tekint.

Közygyűlés a városnál. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1905. évi március hó 16-án délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. Ezen közgyűlés tárgya: A városi tanács előterjesztése az apatini-ut rendezéséhez szükséges területnek Szauerborn Károly zombori lakostól leendő megvétele tárgyában.

Felülfizetések. A zombori iparos dalárda által f. évi március hó 4-én rendezett dal- és táncestély alkalmából felülfizettek: özv. Fernbach Bálintné, Szemző Gyula 5—5 kor., Frey Imre 4 kor., Latinovits Mária 3 kor., Ambrózovits Emília, Harmuth József, Mayer Nándor, Mérő Ferenc, Mátrai Zsigmond, dr. Wollheimer József 2—2 kor., Juhász Lajos, Kleiner Nándor, Mérő Simon 1—1 kor., Hock János 60 fillér, Resch József 40 fillér, melyért fogadják a dalárda hálás köszönetét.

Házasság. Pallein János áll. főgimnáziumi tanár szombaton, március hó 11-én d. u. 4 órakor esküdtött örök hűséget az ág. evang. templomban János Gusztáv szikvizgyáros és fakereskedő, városi bizottsági tag leányának, Valeriának.

Közygyűlés. A zombori iparoskör e hó 12-én vasárnap tartotta évi rendes közgyűlését, a melyre a tagok igen szép számmal jelentek meg s az elnöki jelentést, a melyben a kör mult évi állapotát kimerítően ecsetelte, mindvégig figyelemmel és nagy érdeklődéssel hallgatták meg. A pénztári, valamint a számvizsgáló-bizottsági jelentések felolvasása és elfogadása után az elnök a tisztikar és választmány nevében is lemondott és a közgyűlés áttért a tisztikar, választmány és a számvizsgáló-bizottság megválasztására; megválasztottak: elnöknek: Krizmanits Imre, al-elnöknek: Mérő Ignác, igazgatónak: Varga István, aligazgatónak: Tuna Adolf, ügyésznek: dr. Buják József, jegyzőnek: Rell Lajos és Vujevich Alajos, pénztárosnak: Schnur Lajos, al-pénztárosnak: Czetti Dezső, könyvtárosnak: Horváth Pál, alkönyvtárosnak: Orehoja Ernő, választmányi tagok lettek: Angyal János, Ámon Béla, Buják Lajos, Bosnyák József, Czinkler István, Csirszka János, Dörfler Károly, Elmer Antal, Gräber Mihály, Herczog Vince, Knippl János, Mayer István, Mattas András, Makra György, Novák Gyula, Rell János, Steiner Lajos, Szalay Ferenc, Szigeti István, Schüsler Pál, Sztrilich István, Szusznyák János, Tantner Ottó, Zsuffa György, választmányi pótagok: Biebert János, Federer András, Herczog Mihály József, Rothbauer Adolf, számvizsgálók: Bunyi Gyula, Kerényi Sándor, Kogler Károly, Metz József és Tápaj Ágoston. Este a kör helyiségeiben társasvacsera volt, a melyen a kör tagjából több mint százan vettek részt, vig kedély és zene hangjai mellett együtt maradtak a késő éjjeli órákig.

Hamisított élelmiszerek piacunkon. Több gazdaasszony panaszoja el nekünk, hogy a zombori hetivásáron nagy mennyiségű hamisított élelmiszer kerül forgalomba. Így különösen a tej, vaj és tejfel, valamint paprika, sőt a hüvelyes vetemények között is sok az élvezhetlen, de első pillanatra fel nem ismerhető a megrontott áru.

A zombori jótékony szerb nőegylet folyó évi március hó 15-én a gör. kel. szerb nagytemplom-utcában 77. sz. a. lévő özv. Lallosevitsné-féle házban női kézimunka iskoláját és varróműhelyét megnyitja. Ezen iskolában a nőgyermeknek különféle női kézimunkákban alapos oktatást nyerne s egyúttal a fehérnemű és nőruha varrást is teljesen elsajátíthatják. Beiratások a nevezett iskola helyiségeiben nyolc napon belül t. i. március hó 15-től 22-ig mindennap (vasárnapot kivéve) reggeli 10—12 és délután 2—4 óráig eszközölhetnek.

Uj gazdasági tudósító. A földmívelésügyi miniszter Laczkovits Béla felsőkaboli lakost Bács-Bodrog vármegye titeli járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Vasutépítés. A zombor—óbecsei vasút végre a megvalósulás stádiumába lépett. Ugyanis e vasút építkezését már a tavasszal megkezdik és Pallos Ármin budapesti vállalkozó hajlja végre.

Eljegyzés. Rumbach Lajos, hódási szolgabíró eljegyezte Piry Mihály apatini kereskedő, földbirtokos szép leányát, Terézt.

Tanítóválasztás. Moholon az elhunyt Maximovits Nika szerb tanító helyére 14 pályázó közül a legjobb bizonyítvánnyal rendelkező Zamorovits Koszta vukovári tanítót választották meg.

Halálozás. Berkes István, m. kir. honvédszázados, törzstisztjelölt e hó 10-én Trencsénben elhunyt. Az életerős, a városunkban általánosan kedvelt férfiú korai halálának híre mély megdöbbenést s általános részvétet keltett jó barátai s ismerői körében. Halálát influenzából keletkezett tüdőgyulladás okozta, mely a 45 éves derék katona vaszervezetét hamarosan összetörte. Szabadkán, szülővárosában temették el. Berkes százados Szabadkán végezte középiskolai tanulmányait és mint önkéntes lépett a honvédség kötelékébe. Szolgálati idejének legnagyobb részét Szabadkán és Zomborban töltötte. 1903-ban a fővárosba vezényelték a törzstiszti tanfolyamra, melynek sikeres elvégzése után mint százados törzstisztjelöltet a trencsényi 15. honvédszázad zászlóalj parancsokává nevezték ki. Kedves ember, derék katona veszett el benne.

Az ujverbászi kendergyár. A len- és kendertermelés föllendítésére a beruházási törvényben négy millió koronát bocsátottak a földmívelési kormány rendelkezésére. Mint értesülünk, a földmívelési minisztériumban a szükséges előkészítő intézkedések megtörténtek s eddig több kérvény érkezett kender- és lengyárak állami támogatása ügyében. Tallian földmívelésügyi miniszter ezen kérvények sorából az Ujverbászon emelendő kendergyár ügyét már elintézte és az ott évenként legkevesebb 60.000 mm. kender feldolgozására megfelelő állami támogatást biztosított a gyárvállalkozásnak.

A gazdaközönség figyelmébe. A földmívelésügyi miniszter régebbi rendelete értelmében a vértetű, hernyó és darázs-fészkek irtása jelen hóban befejezendő. Miután e rendelet értelmében április havában a hatóság e munkálatok befejezését ellenőrzi, annak teljesítésére ez uton is felhívjuk gazdaközönségünket, mert a mulasztás kihágást képez és szigorúan büntetettik.

A honvédség tűzoltói kiképzése. Skozza Zoltán szabadkai tűzoltó főparancsnok a napokban kezdte meg a honvédszázad legénység tűzoltói kiképzését. Mostanától kezdve tehát a századok a honvédszázados legénységgel együtt fogják naponként gyakorolni a tűzoltás munkáját a városi tűzoltó-laktanyájában.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy felejtethetetlen jó atyánk, nagyatyánk, dédatyánk, após illetve sógorunk idősb Szalay Károly nyugalmazott községi jegyző folyó évi március hó 10-én reggel 8 órakor életének 89. évében rövid betegség és a halotti szentségek felvétele után jobblétre szenderült. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 11-én délután 4 órakor fognak a (Rém-műves-utcai 12-ik számú gyászházból) a helybeli róm. kath. sirkertben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 13-án reggel 1/8 órakor fog a helybeli belvárosi róm. kath. plébánia templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Ujvidék, 1905. évi március hó 10-én. Áldás és béke hamvaira! Ifju Szalay Károly, özv. Trischler Józsefné szül. Szalay Etelka, Szalay Lajos és özv. Jeszenszky Dezsőné sz. Szalay Fáni gyermekei.

Jég. Magyarokanizsáról jelentik, hogy ott a környéket e hó 9-én sűrű jégeső lepte meg. A záport nagy zivatar előzte meg.

Pályázat katonai alapítványi helyekre. A hivatalos lap hozza, hogy a hadsereg nevelő- és képzőintézetinél az 1905—1906. iskolai évre. mely alapítványi helyek üresednek meg. A megyéinkből pályázni óhajtok részére két alapítványi hely van a katonai alreáliskola I. évfolyamára és pedig egyike bajai, a másikra pedig óbecsei ifjak pályázhatnak.

Vukovár—Ujvidék. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közölni teszi, hogy Vukovár és Ujvidék közötti hajójáratát a már kiadott menetrendhirdetmény szerint folyó évi március hó 11-én mindkét irányban megkezdte.

Az ittas állapotban tett váltóaláírás érvénytelen. Egy váltóperben a kifogásoknak hely adatott, mert a tanuk vallomásaival beigazolást nyert, hogy alperes a váltó aláírásakor nagyfokú ittasága folytán cselekvőképességében annyira korlátozott volt, hogy érvényes váltónyilatkozatot nem tehetett. Ezzel a most hozott ítélettel új irányt követnek a bíróságok, mert eddig azt a kifogást, hogy a váltóadás a váltó aláírásakor beszámíthatatlan, részeg állapotban volt, nem fogadták el, amikor az adós a váltó aláírására vonatkozó körülményeket, mint saját tapasztalatán alapulókat adta elő.

A „Vasárnapi Ujság“ március 12-iki számában, mely 33 képpel jelent meg, az első közlemény Bacányi Jánosról, régi nevezetes írónkról szóló cikk Schöpflin Aladártól (képekkel, köztük Bacányinak ujabban fölfedezett arcképével). Pásztoi verse s Pekár Gyula „Csokonai völgyén“ című elbeszélése a szépirodalom kedvelőinek adnak olvasmányt, nemkülönben a „Regénytár“ melléklet közleményei Beniczky Bajza Lenke eredeti és San Giusto olaszról fordított regénye (képekkel). Boros György Keller Helén, a híres amerikai siket-néma-vak leány egyetemi tanulmányainak befejezéséről ad újabb közleményt (képpel). A további közlemények: Szepes vármegye hét nevezetesebb műemlékének képe, három kép a Magas-Tátrában végzett katonai gyakorlatokról, két kép Szergiusz nagyherceg megöletéséről, három kép Zichy Jenő ázsiai utazásáról, Márkus Emilia két képe legújabb nagysikerű szerepéből A „boszorkány“-ból, Zombory Lajos kiállításáról egy festmény, négy pillanatnyi fölvetel a képviselőházból, gróf Andrassy Gyula, br. Podmaniczky Frigyes, gr. Eszterházy Mihály stb., egy portarthuri japán ágyu megtöltésének s elsítésének képe adják a képközleményeket, melyeket megfelelő szövegek kísérnek. Megvannak a számban a rendes heti rovatok is. — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Politikai Ujdonságok“-kal és „Világkróniká“-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Tenyészbikák eladása. A gödöllői m. kir. koronauradalom tiszta vérű tenyészetéből 20 darab intháli, 43 darab pinzgani, 14 darab bonyhádi fajta, mintegy 1 1/2 éves tenyészbika folyó évi március hó 20-án d. e. 10 órakor Ilkán az Alsó-majorban szobeli árverés útján fog eladatni. Bővebb felvilágosítással a gödöllői magyar királyi koronauradalom igazgatósága szolgál.

Művészet — Irodalom.

A modern művészet alakulása.

(Vége.)

Valahogy nem tudunk hinni e szenteskedő női alakoknak; úgy érezzük, bűnös leányok ezek, a kik csak játszsza az ártatlanságot... És lássák, a Ruskin eszméje mind e szükségképpen kinövés dacára nemes és nagy volt, — ha egyelőre nem is tudta megfiatalítani a lényegét, a lelket, megfiatalította a formát. A formával hívta fel a világ figyelmét a jövő idealismusra, — s ez sikerült is neki. A bekövetkező idealismus majd megtölti ezt a stílisált keretet, — élővé fogja tenni azt... Nos, Anglia huzta a leghelyesebb hasznat a praeraphaelita iskolából: Burne-Jones és vele még néhányan tudtak igazán kora-renaissance emberek lenni és műveik örökbecsűek. De a milyen mérvben távolodik az eszme a Mester személyétől, — olyan arányban torzul is el. A praeraphaelitismus Angliából jövet, véletlenül és akkor lép fel Párisban, mikor ott a francia naturalismus megbukik s a francia forradalmak hirtelenségével a symbolismus tör ki, hogy megmentse a világot. A primitiv iskola s a symbolismus vadházasságának a gyermeke a tiz-tizenöt év előtti párisi seccsio, az a hirhedt Art Indépendant, melynek hallatlanul hóbortos kiállításában annyit gyönyörködött a világ. Persze a francia józanság és finom izlés mellett nem soká élhetett e grotesk iskola. Meghalt, de halála előtt világra hozta még gyermekeit, a müncheni igazi seccsio, melyet közelebről ismerünk mindannyian. Hogy ez mennyivel szebb, vagy esunyább a párisinál, nem akarom itt vitatni, — annyi bizonyos, hogy érdemes tehetségeket hozott napfényre, de ma már vesztett dacos erejéből s a müncheni művészvérép nép most már az egészet „Jugend“-szerű tréfára fordítja. De menjünk tovább: a müncheni seccsionak a gyermeke a bécsi s ennek a gyermeke legvégül a mi budapesti seccsionk. Azt hiszem, körülbelül ez a leszármazása a mi furesa magyar seccsionknak, mely ekként törvénytelen unokája Ruskinnek és dédunokája a szelid Botticellinek. Földrajzilag mi esünk a legtávolabbra az angol Ruskintól s ennél fogva tán mi is távolodtunk el a legszélsőbb végletbe a nagy aestheticus megváltó eszméjétől. De lássák, mindazonáltal nem teszem én könnyű kritika. vagy guny tárgyává sem a mi seccsionk gyermekes kinövéseit, sem egyáltalában az irányt. Ismétlem: magasabb szempontból hasznosnak tartom ezt az átmeneti forradalmat, mert ez szabadított meg bennünket a sivár naturalismustól s minden örültségei mellett is ez visz bennünket az idealismus felé, melyet egyelőre még torzan ugyan, de már is a méhében hord.

A mi a festészetet illeti, az impresszionismus nyers szincitől ríktó seccsio már kezd alább hagyni s a művészek mindenféle kezdenek visszatérni a classicus hagyományokhoz. A seccsio jelenleg főként a műiparban, butorokban s az építészetben dühög. Aztán meg bizonyos fokig a színpadon is, a

Wolzogen-féle „Überbrettli“-ken, melyek azonban nagyon is ártatlan izléstelenségek, mert csak a szellemes párisi „Chat Noir“ vaskosabb német utáztatai s el fognak mulni, mint a hogy a troubadours és olykor igazán költői „Chat Noir“ is elmúlt . . . De engedjék meg, hogy itt felhívjam az önök figyelmét a secessió bámulatosan naiv tévedéseire, hogy ne mondjam: immanens bűnére. Mint minden anarchia, a mely a pusztítás után egyszerre akar olyan új valamit teremteni, a mihez századok fejlődése szükséges, — a secessió is ott téved, ott lesz tehetetlenné, midőn a mult megtagadása után egyszerre olyan új stílyt akar teremteni, a melyet még sohase látott a világ. Nézzék meg kérem a secessió butorokat és épületeket, — mi bánt ezeknél bennünket legjobban? Mindenek felett az, hogy semmi sem indokolt rajtuk. A régi classicus stílusok ereje épp abban van, hogy szépségük gyökerei nem a keresve keresett elvont szépségekben vannak, hanem a természetben, a hasznosban. Ugy nőttek fel, mint a virág, melynek bármily pompázatosak legyenek is szirmai, — gyökerei azért mégis a szennyes fekete földből veszik táplálkozásukat . . . A régi stílusok fejlődésében megvan a nagy természet egész törvényessége: szépek, mert a szükség érzetéből támadtak, mert a hasznosság indokolta szerkezetüket, a hasznosság ellenőrizte a szép tisztaságát, az aesthetikai szabatoságot, — ez menti meg a szép művet attól, a mi a testen a zsir: a fölöslegestől. Nézzék meg a secessió butorokat és épületeket: minden korok minden stílusait, a babylonitól kezdve a barokkig összekeverve látjuk itt s a tervező művészek főleg a feleslegessel, az indokolatlannal vétének a szép ellen. Kinosan érezzük, hogy ezeknek az embereknek már nem az a törekvésük, hogy valami szépet, nem is az, hogy valami újat teremtsenek, — hanem az, hogy minden áron kikerüljenek a régi formulák ismétlését . . . Hát hiába, — stílyt nem lehet úgy mondva csinálni, sem a festészetben, sem a műiparban, sem az építészetben!

Nos, hézagosan bár és csupán nagy vonásokban, de mégis igyekeztünk valamelyes képet adni a modern művészet alakulásáról. A realizmus hulláma véget ért, ennek torlódása a secesszió s ebből kell az új idealizmusnak kibontakoznia. Az anarchia kellő közepében élünk most, de ebből az anarchiából kell felszállnia az eszményi lendületnek. És nagy feladatok várnak itt önökre, tisztelt művész barátaim! Ha fiatal is még a magyar művészet, már is hatalmasak a tradíciói és e nagy hagyományok szolgálnak önöknek támaszul a jövő új idealizmus formulájának a megteremtésében. Sohase felejtsek el, hogy hál' Istennek fiatalabbak vagyunk mi azoknál a nagyobb kulturával bíró, de kiélt nyugati fajoknál! Épp ez ifju erejénél fogva lehet és kell lennie szerepének a magyar fajnak a jövő küzdelemben, — ha önök is úgy akarják! Ha nagyobb áttekinthetés végett inkább a művészet általános európai alakulását kísértük is figyelemmel, ebben az alakulásban azért benne van a mi hazai művészetünk evolúciója is. A XIX. század empire idealizmusában meg volt Canova mellett nekünk is a mi klasszikus szobrászatunk Ferenczy István képében és a Markó orientalizmusán át voltunk mi csakugy romantikusak, mint a többi nemzetek. Az uttörő Barabás, Orlai Petrich Soma és társaik után le egész Lotzig, Munkácsy-ig és Székely-ig fényes a mi művészgárdánk. Ha

egyenként fel nem sorolom e művészeinket, csak azért teszem, mert méltatásuk keretemen kívül esnek. Mindenekfelett azonban tetterős és eszmékben gazdag a jelenünk. Lássák, szobrászatunk tagadhatatlanul előnyösebb helyzetben van, mint festészetünk. Magyar szobrászatunk 1900-iki párisi diadala nemcsak az egyéni tehetségben, hanem egy nemzeti momentumban is rejlik. A szobrászat a fiatalabb és fejlődésben primitívebb népek erős, férfias művészete s abban a korban virágzik, mikor az irodalomban eposok zengik a férfias virtust. A görög szobrászat a görög epos-szal fejlődik együtt — s veszik-e észre, hogy nálunk Magyarországon pár évtizeddel ezelőtt még hősi eposokat irtak? Nos, azok a nyugati fajok művészeti fejlődésükben jobbara tul vannak már a szobrászat korán s az a genre az elemük, amely a szobrászathoz képest már nagy absztrakció: a festészet. A festészet az irodalomban már nem az epos-szal, hanem ennek egy tulinomult fájával, a regénnyel fejlődik párhuzamosan . . . Nos, egyenlő tehetségek mellett ezért nehezebb festőink versenye nyugati kollegáikkal. Milyennek gondolják tehát a jövő új idealizmus művészetét? Én azt hiszem, mindenekelőtt a művészet férfias elemének, a formának kell jobban érvényesülnie a realizmus korában tulsulyra vergődött nőies elemmel: a színnel szemben. Lássák, épp itt van előttünk a rajznak egyik legtekélyesebb mestere, Zichy Mihály és ha művei most oly igen nagyon tetszenek nekünk, az csak azt jelenti, hogy tanulni akarunk tőle: az impresszionizmus színhajhászatából vissza akarunk térni a klasszikus kompozíciókhoz, a naturalizmusból a szárnyaló nemes lendülethez.

Én azt hiszem, a jövő művészetben a tájképnek nem lesz az a tulsulya, ami van ma — a művészek nem fognak a fényképészet pillanatfelvételeinek mintájára pillanatnyi „hangulatokat“ festeni, hanem az idealizmus synthesisének hatása alatt tartósabb, hatalmasabb érzéseket fognak akarni kifejezni. El fognak fordulni a természettől s vissza fognak térni a legnagyobb problémához: az emberhez, ahhoz, ami e földön legjobban érdekel bennünket, mert hisz magunk is emberek vagyunk. És nem a naturalisták földhözragadt emberét fogják festeni, hanem azt, aki a lelkes szépségben a teremtés koronája. Művészeinknek eszükbe fog jutni, hogy a tájkép a renaissance legnagyobb mestereinél csak annyi jelentőséggel bír, hogy háttérül szolgáljon a hősi alakoknak — eszükbe fog jutni a renaissance-idealizmus egyik legnagyobb mesterének, Benvenuto Cellinének az a mondanása, hogy „a művészet tökélye a férfi és női test tökéletes rajzában áll“ . . . Jövő művészetünk mesterei figuralisták lesznek, kik — amihez most még nincs erőnk — ismét könnyen fognak mozgatni vásznaikon nemesen szép alakokat, lelkes tömegeket. Erő fog kelleni a jövő új idealizmusához — olyan erő, mint a milyen a Tintoretto esetében volt, ki velencei nagy „utolsó ítéletén“ könnyen mozgat nyolcszáz életnagyságu alakot . . . Hogy milyen lesz a formulája ennek a közlő renaissance-nak, azt még nem tudjuk, azt csak az önökben szunnyadó művészi és teremtő öntudatlanság sejtetheti. De akármelyik antik világból, akármelyik elmúlt renaissance-ből fog meríteni, egy bizonyos: nemzeti bélyege lesz annak, mert hisz minden idealizmus nemzeti alapon lendül fel. A művészeti kozmopolitizmus után önöknek, magyar művészeknek mindenekfelett magyarok-

nak kell lenniök és nemesak a formában, hanem a lényegben, a lélekben: a mindenható lelkesedésében! Az elmúlt realizmus a technika olyan fegyvereit, az impresszionizmus olyan színeket adott önöknek, amilyeneket nem ismertek a régi nagyok: önök készek a nagy küzdelemre. Rajta, — lépjenek a sorompóba a többi nemzetekkel — legyen az a magyar művészet, amely megteremtse a jövő új idealizmus formuláját. Joggal várhatja ezt önöktől a mi magyar nemzetünk, és mivel az eszményekben mégis csak testvérek vagyunk mindannyian: az egész emberiség . . .

HIRDETÉSEK.

Eladó vetőmagvak.

Van szerencsénk tudatni a t. gazdaközönséggel, hogy raktárunkon jutányos áron kapható **bükköny** és **kender vetőmag.**

Fleischmann Benő fiai

3—1

B a j a.

Hirdetmény.

Órszállás község előljárósága ezenel meghirdeti, hogy az Órszállási vásári helypénzszedési jog bérletét folyó 1905. évtől kezdődő 3 évi időtartamra haszonbérbe adja.

Az árverés **f. évi március hó 20-án d. e. 9 órakor** Órszállás községházánál fog megtartatni.

Az árverési feltételek az árverés napjáig a község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Órszállás, 1905. március hó 9-én.

2—1

Előljároság.

189. szám.

1905

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a budapesti tek. kir. keresk. és váltó törvényszék 1905. évi 12757. számú végzése következtében dr. Guttmann Zsigmond zombori ügyvéd által képviselt Weisz Lajos budapesti cég javára Raczits Péter zombori lakos ellen 123 kor 78 fil. és járulékaik erejéig 1905. évi február hó 20. án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1982 korona 40 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: árúk és bolti szerelvények nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1905. évi V. 195/2. számú végzése folytán 123 kor. 78 fil. tökekövetelés, ennek 1904. évi december hó 25. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 44 kor. 70 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban alperes üzletében leendő eszközzésére 1905. évi március hó 23-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1905. évi március hó 9. én.

Cservenka Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

5. szám.

ipt. 1905.

Meghívó.

A bezdáni ipartestületi betegsegélyző pénztárnak **1905. évi március hó 19-ik napjának d. u. 3 órájkor** a község háza tanácstermében tartandó IX-ik évi rendes közgyűlésére a tisztelt küldöttek ezennel meghívotnak.

Targysorozat:

1. Az igazgatóság forgalmi jelentése.
2. A múlt évi zárszámadás, vagyonszerűség és statisztikai kimutatás előterjesztése a fölmentvény megadása iránt.
3. Az 1905. évi költségvetési előirányzat megállapítása.
4. A nem biztosított munkaadók csoportjából az igazgatóságba 1 rendes és egy póttag, a biztosításra kötelezettek csoportjából pedig 4 rendes és 2 póttag megválasztása.
5. A felügyelőbizottságba a biztosításra kötelezettek csoportjából 2 rendes és 2 póttag választása.
6. Ellenőr választás.
7. A választott bíróságba a biztosításra kötelezettek csoportjából 4 rendes és 2 póttag, a nem biztosított munkaadók csoportjából 2 rendes és 1 póttag választása.

Bezdan, 1905. évi február hó 21-én.

Türr Jenő, titkár.
Ifj. Bogyó Sándor, igazgató-elnök.

Figyelmeztetés! Ha a közgyűlés a fentirt napon határozatképes szám hiányában megtartható nem lenne, az esetben az újabb közgyűlés **f. évi március hó 25-ik napjának d. u. 3 órájkor** fog a megjelentek számára való tekintet nélkül, a fent megjelölt helyen és tárgyakra nézve megtartatni.

Újdonság!!!

15 perc alatt száradó szobapadló

EMAIL
LAKK.

1 üveg 2 kor. 40 fil., 1/2 üveg 1 kor. 30 fil.
0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Legfinomabb

Borostyán lakk.

0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Fehér, vörös és fekete

EMAIL

Mosdók, ablakdeszkák, hintók stb. mázolására. 3-2

PARQUET fénymaz és viasz.

Fehér, sárga és sötétsárga színben.

KAPHATÓ:

ifj. Heindlhofer Róbert

fűszer- és csemegekereskedésben
ZOMBORBAN

8042. szám.

I/B-1.

Póthirdetmény.

A kincstári vadászterületeknek ez évi március hó 18-án tervezett bérbeadása iránt 8042/1905. szám alatt közzétett és a „Vadászlap“ folyó évi március 5-iki számában megjelent árverési hirdetmény kiegészítésül közölni, hogy az apatini erdőhivatal kerületéhez tartozó és az említett árverési hirdetményben második csoportként felsorolt s az apatini Méhes-Petrestől a karavukovai Kamaristyeig terjedő kincstári erdők töltés által védett erdőrészeiben is meg van ugyan engedve a vadászat gyakorlása, azonban csak addig és csupán azokon a részeken, ahol még az erdőirtási munkálatok folyamatba nem tételnek.

A vadászterületnek ezeken a részein beálló terület apadása nem nyújt bérlőnek jogot arra, hogy haszonbérleengedést, vagy bérleszállítást kérhessen.

A jelzett időben és helyen árverés alá bocsáttatik a kolozsvári erdőigazgatóság kerületében a fogarassárkányi H., I., A. és B. üzemosztályokból alakított 7438 holdas vadászterület vadászati joga is az 1905. július 1-től számítandó 10 évre.

Budapest, 1905. évi március hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Házeladás.

Zombor, Radisics-utca 82. ö. i. számú ház, mely öröklés útján jutott birtokomba, **szabadkézből eladó.**

Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos **Ivkovits György** ujvidéki könyvnyomda-tulajdonos és édesatyám **Ivkovits Vása** zombori lakos.

3-1

Eladó komlódugvány.

A gróf Zichy János-féle lánghi uradalom 47 kat. holdján e tavaszon kitermelendő erőteljes, Saazból és Auschából évek óta sikerrel honosított komlódugvány eladó.

6-6

Ezer drb csak 16 korona.

Hazai és külföldi szakemberek által finomnak elismert fajta, termését a sörgyárosok szívesen veszik, kiállításokon kitüntetésekert nyert.

A fehérmegyei sikról az Alföldre plántálva jól honosul s termése bővebb lesz.

Megkeresések **Halmi Nándor** urad. intézőhöz, **Csősz**, u. p. **Soponya** (Fehérmegye) intézendők.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy üzletemben elegáns **kész férfi és gyermekruhák** kaphatók a következő áron:

Kamgarn férföltöny (divatkelme)	frt 12 — 18
Scheviot férföltöny (divatkelme)	„ 10 — 18
Scheviot férföltöny (divatkelme)	„ 8 — 12
Raglán és felöltő	„ 10 — 18
Sportkabátok	„ 15 — 22
Fiu ruhák	frt 2:50 — 10

Mérték szerinti megrendelések pontosan és jól eszközöltetnek.

Oblát Henrik 12-1

férfiszabó Zombor, főutca, Tárcazy-féle gyógyszertár mellett.

Könyv- és könyomdai műintézet.

TELEFONSZÁM : 18.

B Á C S K A

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA.

Bittermann Nándor és Fia
Zombor, vármegye palota.

Gyors és pontos kiszolgálás. Méltányos árak.

Folyóiratok, szépirodalmi és szaklapok, tudományos és közgazdasági művek, iskolai értesítők, röpiratok, gyászjelentések, váltók, táblázatok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, sima és dombornyomatu monogrammok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok stb. minden e szakmába vágó munkák magyar, dalmát, szerb és német nyelven készítettnek

csinos és izléses kiállításban.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községi nyomtatványokból

nagy raktár.